

Wyrok z dnia 4 marca 2009 r.

II UK 274/08

Przesłankę rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, warunkującą prawo do świadczenia przedemerytalnego, należy odnosić do zatrudnienia, które ustało przed zarejestrowaniem bezrobotnego, a nie do pracy zleconej mu w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych (art. 2 ust. 1 pkt 2, ust. 3 oraz 5 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.).

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, Sędziowie SN:
Beata Gudowska (sprawozdawca), Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 marca 2009 r. sprawy z wniosku Jana K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o świadczenie przedemerytalne, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6 maja 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2007 r. uwzględnił odwołanie Jana K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. z dnia 14 listopada 2006 r. i przyznał mu świadczenie przedemerytalne od dnia 19 maja 2006 r. Ustalił, że wnioskodawca ma 63 lata, łącznie 39 lat, 6 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Jego stosunek pracy w PHU „N.” - chłodnia w J. został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy w dniu 24 września 2004 r., po czym - na podstawie skierowania przez Powiatowy Urząd Pracy w Z. w ramach robót publicznych - pracował on w specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w J. Były to dwie terminowe umowy o pracę,

zawarte na czas od dnia 8 listopada 2004 r. do dnia 7 maja 2005 r. i od dnia 10 maja do dnia 9 listopada 2005 r. bez przedłużenia wobec ustania finansowania wynagrodzenia ze środków przekazywanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Z. Następnie w okresie od dnia 18 listopada 2005 r. do dnia 19 maja 2006 r. wnioskodawca pobierał zasiłek dla bezrobotnych i w dniu 19 maja 2006 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do świadczenia przedemerytalnego. Stosując art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 10, poz. 1252) i art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.), Sąd pierwszej instancji odniósł się do ostatniego zatrudnienia wnioskodawcy i stwierdził, że rozwiązanie stosunku pracy w specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w J. nastąpiło z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Odrzucił sposób interpretacji przepisów ustawy o świadczeniach przedemerytalnych prowadzącej do stwierdzenia, że podjęcie się przez bezrobotnego pracy w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych powoduje pozbawienie go możliwości ubiegania się o świadczenie przedemerytalne, przy czym zważył, że prace tego rodzaju zawsze wykonywane są w ramach umów terminowych.

Sąd Apelacyjny, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu uwzględnił apelację organu rentowego, wskazującą, że umowa ta, zgodnie z art. 30 § 1 pkt 4 k.p. ustała z upływem czasu, na który została zawarta, i wyrokiem z dnia 6 maja 2008 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Uznał za błędne stanowisko Sądu pierwszej instancji co do tego, że stosunek pracy z Janem K. został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy w znaczeniu przyczyny dotyczącej zakładu pracy ujętej w art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Stwierdził, że wygaśnięcie terminowej umowy o pracę nie może być interpretowane jako rozwiązanie z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a w szczególności jako likwidacja stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych.

Skarga kasacyjna Jana K. została oparta na podstawie naruszenia art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w związku z art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przez błędną wykładnię, sprowadzającą się do wyinterpretowania normy, zgodnie z którą „ustanie stosunku pracy finansowanego w ramach prac interwencyjnych wyklucza przyznanie świadczenia przedemerytalnego, a osoba podejmująca pracę w ramach prac interwencyj-

nych po ich zakończeniu traci uprawnienie do świadczenia, które przysługiwałoby jej, gdyby prac tych nie podjęła”. Zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w całości, Jan K. wniósł o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie o prawie do świadczenia, ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu.

W ocenie skarżącego, konieczne jest rozstrzygnięcie kwestii, czy art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dotyczy utraty pracy w warunkach „rynkowych”, w konsekwencji czego ewentualne podjęcie pracy w ramach robót interwencyjnych nie powinno być brane pod uwagę przy ustalaniu zasadności przyznania świadczenia przedemerytalnego. Wskazał, że przyjęta przez Sąd Apelacyjny wykładnia pogarsza jego sytuację w porównaniu z osobami, które nie podejmowały prac interwencyjnych, a ponadto jest sprzeczna z celem ustawowych instytucji przeciwdziałających bezrobociu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje mężczyźnie, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), który był zatrudniony u tego pracodawcy przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończył 60 lat oraz ma okres ubezpieczenia uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat. Sąd drugiej instancji, akceptując stanowisko organu ubezpieczeń społecznych, zakwestionował wypełnienie przez skarżącego jednego z wymienionych warunków - rozwiązania stosunku pracy z przyczyny nie dotyczącej pracownika, przy czym jego stwierdzenie, że stosunek pracy świadczonej w ramach robót publicznych ustał z innej przyczyny, jest uzasadnione. Trafnie jednak skarżący stwierdził, że Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nie był tym ostatnim miejscem zatrudnienia, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Bez pogłębionej analizy przepisów wymienionej ustawy jest oczywiste, że zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych podjęte w okresie po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy jest tym, które wlicza się do 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, po którym

przysługuje prawo do zasiłku przedemerytalnego, gdyż tak stanowi art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Uzasadnione są więc stwierdzenia skarżącego odwołujące się do intencji ustawodawcy i celu przepisów tej ustawy - pomocy osobom, które utraciły zatrudnienie, a ze względu na staż pracy mogą w niedługim czasie starać się o emeryturę. Nie można bowiem uznać, że racjonalny ustawodawca zamierzał doprowadzić do sytuacji, w której osoba, która utraciła pracę z przyczyn leżących po stronie pracodawcy i podjęła krótkoterminowe zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych byłaby traktowana mniej korzystnie, niż inna osoba spełniająca warunki prawa do świadczenia przedemerytalnego, która nie podjęła zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych. Środki zapobiegania bezrobociu (prace interwencyjne i roboty publiczne, jak też świadczenie przedemerytalne) nie mogą ze sobą konkurować, gdyż powinny się uzupełniać i wspierać.

Uznanie pracy świadczonej w ramach robót publicznych przez bezrobotnego w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych za zatrudnienie, którego ustanie miałyby nastąpić z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy musiałoby prowadzić w praktyce do unikania podejmowania prac interwencyjnych ze względu na ryzyko utraty prawa do świadczenia przedemerytalnego. Jeżeli warunek rozwiązania stosunku pracy z przyczyny nieleżącej po stronie pracownika odnieść do zatrudnienia, z którego ustaniem powstaje prawo do zasiłku dla bezrobotnych, do czego wystarcza literalna wykładnia wszystkich przepisów art. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, to bezrobotny spełniający warunki do świadczenia przedemerytalnego nie traci prawa do tego świadczenia z powodu podjęcia zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych w okresie zarejestrowania jako bezrobotny i wyczekiwania na świadczenie. Zgodnie natomiast z art. 2 ust. 3 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, traci prawo do świadczenia przedemerytalnego, jeżeli nie podejmie prac interwencyjnych bez uzasadnionej przyczyny. Uzupełniająco więc tylko, posługując się wykładnią funkcjonalną i celowościową, należy stwierdzić, że przesłankę rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, warunkującą prawo do świadczenia przedemerytalnego, należy odnosić do zatrudnienia, które ustało przed zarejestrowaniem bezrobotnego, a nie do pracy zleconej mu w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych (art. 2 ust. 1 pkt 2, ust. 3 oraz 5 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych). Nie do zaakceptowania jest bowiem wniosek, że przepisy tej ustawy nakazują mniej korzystne traktowanie osoby aktywnej, która podjęła pracę w

ramach prac interwencyjnych, od tej, która takiej pracy nie podjęła lub w ogóle nie otrzymała propozycji jej podjęcia.

Uwzględniając te argumenty, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

=====